

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Samisk kultur som temaarbeid i barnehagen

Sami culture as theme work in kindergarten

Kandidatnummer: 426

BLUBACH-19H

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder Eivind Rogne

Innleveringsdato: 02.06.2020

Antall ord: 8252

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

Sammendrag

Tittel: Samisk kultur som temaarbeid i barnehagen.

«Hvordan kan barnehagelærere formidle samisk kultur gjennom forming i barnehagen?».

Formålet med denne oppgaven er å få innsikt i hvordan barnehagelærere bruker formingsfaget til formidling av samisk kultur. Norge er blitt et flerkulturelt land hvor synliggjøring av mangfold preger barnehagehverdagen. Barnehageansatte i norske barnehager trenger kunnskap om samisk kultur for å kunne formidle den på en respektfull måte. Gode rammer for læring under temaarbeid i barnehagen skjer først når alle barn blir sett og hørt. Inkludering av ansatte, barn og foreldre kommer frem som spesielt viktig for god læring. Barnehagen arbeider stadig mot å finne materialer som legger til rette for at barna får bruke egen kreativitet og fantasi. Det belyses hvordan innkjøp av konkrete materialer fra samisk kultur, kan gi barna i norske barnehager bedre forståelse, respekt og nysgjerrige på kulturen. Å bruke natur og materialer av god kvalitet vil gi barna en bedre forståelse for at samene lever i samklang med naturen.

Abstract

Title: Sami culture as theme work in kindergarten.

“How can kindergarten teachers communicate Sami culture through art in kindergarten?”.

The purpose of this research study is to get insight in how kindergarten teachers use arts and crafts to communicate Sami culture. Norway is a multicultural country where focus on diversity characterizes everyday life in the kindergarten. Employees in Norwegian kindergartens need knowledge about the Sami culture in order to be able to communicate it in a respectful way. A good framework for learning during theme work in the kindergarten does not happen until all the children are seen and heard. Through the findings it has showed to be particularly important for good learning to include staff, children and parents. Additionally, it shows that the kindergarten is constantly working to find materials that facilitate the children to use their own creativity and imagination. By purchasing specific materials from the Sami culture, it can give children in Norwegian

kindergartens better understanding, respect and curiosity about the culture. Using nature and materials of good quality will give the children a better understanding that the Sami lives in harmony with nature.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med barnehagelærerutdanningen på Høgskolen på Vestlandet, campus Bergen. Jeg vil takke medstudenter og forelesere for tre fine år og at jeg klarte å fullføre denne graden. Jeg vil gi en stor takk til veilederen min, Eivind Rogne for tips til god litteratur, faglige tilbakemeldinger og inspirasjon. Videre vil jeg spesielt rette en takk til venninnen min Gina for all innsats hun har lagt i for å støtte og hjelpe meg når jeg har stått fast.

Jeg vil også takke barnehagen hvor jeg gjorde observasjonene mine, og spesielt informantene mine som var med på å ta intervjuet over telefon under disse Covid-19 tidene.

Tilslutt vil jeg takke familie og venner som har vært tålmodig og heiet på meg under skrivingen.

Forkortelser

FN- Forente Nasjoner

ILO – Den internasjonale arbeidsorganisasjonen

NSD – Norsk Senter for Forskningsdata

UNDRIP- The United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples.

WCIP- Verdensrådet for urbefolkninger

Innholdsliste

Sammendrag	i
Abstract	i
Forord	iii
Forkortelser	iv
Kapittel 1: Introduksjon	8
1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål	9
1.2.1. <i>Problemstilling</i>	9
1.2.2. <i>Forskningsspørsmål</i>	9
1.3. Bakgrunn	9
Kapittel 2: Samisk historie	10
2.1. Urbefolkning.....	10
2.2. Samisk historie	11
2.3. Samisk kultur.....	11
2.3.1. <i>Joik</i>	12
Kapittel 3: Litteratur og teoretisk rammeverk	12
3.1. Kultur.....	12
3.1.1. <i>Mangfold</i>	13
3.2. Duodji.....	13
3.3. Samisk i barnehagen.....	13
3.3.1. <i>Barnehagen som kulturarena</i>	13
3.3.2. <i>Barns medvirkning</i>	14
3.3.3. <i>Samisk kulturkunnskap i norske barnehager</i>	14
3.3.4. <i>Rammeplanen</i>	15
3.4. Estetiske prosesser.....	16
3.5. Temaarbeid	17

3.6. Foreldresamarbeid	17
3.7. Forming	17
3.7.1. Matrielbruk	18
3.7.2 Bærekraftig utvikling	18
Kapittel 4: Metode	19
4.1. Kvalitativ og kvantitativ metode	19
4.2. Datainnsamling	20
4.2.1. Semistrukturert intervju	20
4.2.2. Observasjon	21
4.3. Utvelgelse av informanter	21
4.4. Data analyse.....	22
4.4.1 Koding, kategorier og begreper	22
4.5. Forskingsetikk	22
4.6. Utfordring i feltet.....	23
Kapittel 5: Empiriske funn	24
5.1. Hvordan barnehagen formidler samisk kultur	24
5.1.1. Markering av samenes dag	24
5.1.2. Temaarbeid om samisk kultur	25
5.1.3. Samarbeid med foreldre.....	25
5.2. Hvordan forming kan tas i bruk for å lære om samisk språk og kultur	25
5.2.1. Bruk av teknologi	25
5.2.2. Inkludering av barna i temaarbeidet	26
5.2.3. Ulike formingsaktiviteter.....	26
5.2.4. Bruk av ulike materialer	26
5.2.5. Når temaarbeidet er ferdig	27
5.3. Hvordan personalet blir trygg på å presentere samisk kultur	27

5.3.1. Inkludere personalgruppen i temaarbeidet.....	27
Kapittel 6: Analyse/drøfting.....	28
6.1. Presentasjon av temaarbeid (samisk kultur)	28
6.2. Rammeplanen og kultur.....	28
6.3. Formingsaktiviteter og materiell bruk	30
6.4. Foreldresamarbeid.	31
6.5. Bærekraftig utvikling.....	32
Kapittel 7. Konklusjon	32
7.1. Avsluttende ord.....	33
Litteraturliste.....	34
Vedlegg I.....	36
Vedlegg II.....	37
Vedlegg III	40
Vedlegg IV	41
Vedlegg V	43

Kapittel 1: Introduksjon

I Rammeplanen står det at alle barnehager i Norge skal følge barnehageloven og de internasjonale konvensjoner som Norge og norske myndigheter har forpliktet seg til. Den første er Forente Nasjoners (FN) barnekonvensjon, dette er en menneskerettighetskonvensjon som gir alle barn juridisk status. Noen av rettighetene er beskyttelse, bli hørt, helsehjelp, fritid og lek, nasjonalitet og alle er verdt like mye (Kunnskapsdepartementet, 2017, FN-sambandet, 2017). Den andre konvensjonen er Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) sin konvensjon nr.169 (konvensjon om urfolk og stammefolk i selvstendige stater). Norske myndigheter må realisere rettighetene som samene har i forhold til konvensjonen, som naturresurser, men også retten til å utvikle sitt eget språk og kultur (Aarre & Blom, 2012, Kunnskapsdepartementet, 2017).

Dagens Norge har blitt mer flerkulturelt og på grunn av dette kreves det at barnehage ansatte skal ha kompetanse og kunnskap om de ulike kulturene som barna har (Spernes & Hatlem, 2019, Jæger & Torgersen, 2016). Barn skal få kunnskap om å forstå demokratiet, få respekt for forskjeller og holdninger som andre mennesker har i fellesskapet. Barna skal få en forståelse av samfunnet og den verden barnet tilhører gjennom barnehagens fellesskap. Barna skal få lov til å komme med sine meninger, bli hørt av de voksne og delta gjennom et inkluderende fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Barnehagen skal arbeide mot diskriminering og arbeide for at alle blir inkludert i fellesskapet uavhengig av for eksempel kultur, funksjonsevne, kjønnsidentitet, religion og seksuell orientering (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Samer regnes som urfolk i Norge, Sverige, Finland og Russland. Samene kom til Norge, lenge før de norske nasjonalgrensene ble etablert (Aarre & Blom, 2012). I dag er den samiske kulturen og samfunnet like forskjellige og sammensatte som andre moderne samfunn. En del samer opprettholder imidlertid tradisjonelle næringsforumer, og er opptatt av at tradisjonelle samiske næringer skal videre bringes i det moderne samfunn (Berg-Nodlie & Gaski, 2020).

Det trekkes frem i Rammeplanen at barn skal få oppleve glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet og at personalet skal bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse

for hele barnegruppen. Norske barn skal få bli kjent med at samene er Norges urfolk, og få kjennskap til samisk kultur og levesett. Samiske barn og foreldre har rett til å forvente at personalet har kjennskap til den samiske kulturen og legger vekt på at den skal være en del av barnehagens innhold (Kunnskapsdepartementet, 2017).

1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål

1.2.1. Problemstilling

Jeg vil i denne oppgaven, se nærmere på hvordan barnehagepersonalet kan bruke forming som arena for å ta inn kultur i barnehagen, i denne sammenheng, samisk kultur. Med utgangspunkt i dette har jeg kommet fram til følgende problemstilling:

Hvordan kan barnehagelærere formidle samisk kultur gjennom forming i barnehagen?

1.2.2. Forskningsspørsmål

- Hvordan kan forming tas inn i barns lære om samisk språk og kultur?
- Hva gjør personalet i barnehagen for å formidle samisk kultur?
- Hvordan kan personalet i barnehagen bli trygg på å presentere samisk kultur, og få barna med på en felles kulturell reise?

1.3. Bakgrunn

I barnehageloven, paragraf 2, står det at «Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap» (Barnehageloven, 2006, § 2). Det er derfor viktig å ha god innsikt i ulike kulturer en kan møte i barnehagen. Alle barn i barnehagen skal få mulighet til å oppleve glede i kulturelt selskap, derfor er det viktig at barnehageansatte stiller godt opp for å sikre dette.

Jeg har erfart at barnehagelærere stiller svært forskjellig når det kommer til kunnskap og formidling av samisk kultur i norske barnehager. Jeg skal undersøke hvordan man kan formidle samisk kultur gjennom forming i barnehagen og hvilke materialer som blir tatt i bruk.

Jeg mener at dette temaet er veldig aktuelt i dagens flerkulturelle barnehage, og noe som trenger å bli forsket mer på. Jeg har et sterkt ønske om å tilegne meg mer kunnskap om hvordan man kan bruke forming som arena for kulturformidling. For meg ser jeg på det som svært viktig å bli trygg på hvordan man kan presentere en annen kultur enn sin egen i arbeid med barn. Som fremtidig barnehagelærer blir det min jobb å etterstrebe at barn i norske barnehager skal bli kjent med at samene er Norges urfolk.

Kapittel 2: Samisk historie

I dette kapittelet vil jeg gå litt nærmere inn på hva urbefolkning er og en innføring om samisk historie.

2.1. Urbefolkning

ILO-konvensjonen definerer urbefolkning slik:

«Folk i selvstendige stater som er ansett som opprinnelige fordi de nedstammer fra de folk som bebodde landet eller en geografisk region som landet hører til da erobringen eller koloniseringen fant sted eller da nåværende statsgrenser ble fastlagte, og som- uansett deres rettslige stilling- har beholdt alle eller noen av sine egne sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske institusjoner».

(Juuso & Eiran Bjørn, 2006, s.6).

Urfolks tradisjonelle levemåte er nært knyttet til naturen uten å ha noe eierforhold til naturen. Områder hvor urfolk bor, er regnet som herreløst land, som storsamfunn og myndigheter etter hvert har okkupert for utbygging av skogdrift, gruvedrift, kraftutbygging og oljeutvinning (Aarre & Blom, 2012).

I 1975 samlet urfolk seg fra hele verden og stiftet Verdensrådet for urbefolkninger (WCIP) etter de hadde de samme opplevelsene og erfaringene av undertrykkelse. Formålet med WCIP var å påvirke det internasjonale samfunnet ved å anerkjenne urfolk som eget folkeslag i nasjonalstatene, få råderett over naturressurser og rett til kulturell overlevelse. I 2001 ble WCIP erstattet av FN permanente forum, hvor Ole Henrik Magga, Norges første sametingspresident, ble valgt til forumets første leder. Urfolk over hele

verden i dag kjemper om rettigheter til naturressurser, språk og kultur. FN-organisasjonen ILO vedtok i 1989 konvensjonen nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater. Samer er offisielt anerkjent som urfolk i Norge, og norske myndigheter har forpliktet seg til ILO-konvensjonen nr. 169. Av den grunn er derfor norske myndigheter forpliktet til å arbeide for å realisere rettighetene samene har i forhold til konvensjonen. Samer i Norge har derfor rettigheter til naturressurser og rett til å utvikle sitt eget språk og kultur (Aarre & Blom,2012).

2.2. Samisk historie

Det norske samfunnet har utsatt samene for et kraftig press. Målet har vært at samer skulle gi avkall på egen kultur og eget språk. Misjonen hadde ansvar for samenes lese- og skriveopplæring på 1700- og 1800- tallet. Det var den gang tillat med samisk til en viss grad i opplæringen. Fra 1889 kom det nye regler, og det ble nå lovbestemt at all undervisning skulle foregå på norsk, til og med utenom skoletid (Spernes & Hatlem, 2019).

I 1905 ble det opprettet internater hvor samisk språk og kultur var forbudt. Fra 1959 tillot skoleloven at samisk kunne brukes i skolen, men det var i mange år at bruk av samisk språk var forbudt. Fra 1974 ble samisk et eget skolefag, og i 1985 fikk samene samisk som opplæringspråk. Etter samene fikk status som urbefolkning, ble det lagd samiske læreplaner i alle fag (Spernes & Hatlem, 2019).

2.3. Samisk kultur

Før var det vanlig å dele samefolket inn i fire hovedgrupper etter hvordan de levde. Tradisjonelt sto sanking, fangst, jakt, reindrift og håndverk sentralt i tradisjonen til samene. I dag er den samiske kulturen og samfunnet like differensiert og sammensatt som andre moderne samfunn. En del samer opprettholder imidlertid tradisjonelle næringsforumer, og er opptatt av at tradisjonelle samiske næringer skal videre bringes i det morderne samfunn (Berg-Nodlie & Gaski, 2020).

2.3.1. Joik

Samenes folkemusikk kalles joik. Gjennom å bli tilegnet en joik får en person sin egen individualitet, og blir dermed et selvstendig medlem i fellesskapet. Det er en stor ære å få tildelt sin egen joik (Jæger & Torgersen, 2016). I moderne tid har joiken og den samiske kulturen fått et oppsving, hvor den samiske kulturen skinner gjennom i kulturuttrykk. Disney filmen "Frost" og pop gruppen «Keiino» er eksempler som begge har løftet frem samisk kultur gjennom musikk og satt joiken på verdenskartet (Visit Norway, 2020).

Kapittel 3: Litteratur og teoretisk rammeverk

I dette kapittelet vil jeg gå igjennom eksisterende litteratur som er relevant for mitt tema. Jeg har valgt å dele teoridelen inn i syv hovedkategorier; Kultur, Duodji, Samisk i barnehagen, Estetiske prosesser, Temaarbeid, Foreldresamarbeid og Forming.

3.1. Kultur

Kultur har mange ulike definisjoner. Tidligere ble kultur ofte forstått med finkultur, herunder teater og opera. I dag blir begrepet kultur knyttet mer opp mot levemåte. Kultur forandrer seg konstant gjennom at mennesker sosialiserer seg i hjemmet og i samfunnet. Det er ingen statisk tilstand. Kultur kan forstås som «både ytre kjennetegn (kleskoder og matvaner) og indre kjennetegn (holdninger og verdier) som gjennom ulike former for kommunikasjon skaper vår forståelse av verden samt fellesskap og avstand mellom mennesker» (Spernes & Hatlem, 2019, s. 105). Som sosiale aktører både former vi og blir formet av den kulturen som omgir oss (Zachrisen, 2015).

Klausen definerer kultur som «verdier, holdninger og symboler som blir overført, med noen forandringer, fra tidligere generasjoner og til den neste generasjonen» (Spernes & Hatlem, 2019, s.105).

Tradisjonelle og moderne samfunn blir ofte brukt av sosialantropologer når kulturer eller levemåter i ulike samfunnsgrupper skal beskrives. Det norske samfunnet har blitt til et

mer moderne samfunn, mens mange land som i for eksempel Asia har ett mer tradisjonelt samfunn (Spernes & Hatlem, 2019).

3.1.1. Mangfold

Det skaper bevissthet hos personalet, barna og foreldre ved at mangfoldet synliggjøres i barnehagens planer (Spernes og Hatlem,2019). Målet er at barnehagen gjennom hverdagen synliggjør det ulike som det normale, og på den måten unngår at man kan bli assimilert eller segregert. Mangfoldet i barnehagen kan synliggjøres ved å markere ulike nasjonaldager og henge opp flagg som representerer alle barna i barnehagen. Men for at ikke barnehagen skal bli en fest bruker av kultur, bør det tilrettelegges for den daglige synliggjøringen av mangfoldet. Barnehagepersonalet må være bevisst materialene de bruker i barnehagen, da målet må være at alle barn kan gjenkjenne seg i både bilder, uttrykk og tekst (Spernes & Hatlem, 2019, s. 219).

3.2. Duodji

Duodji er samenes spesielle håndverkstradisjoner. Gjenstander som klær, redskaper, bruksting og prydgjenstander som lages av trevirke fra bjørk, røtter, horn, never, skinn og bein er mye brukt. Tradisjonelle samiske mønstre er det som kjennetegner duodji (Aarre & Blom, 2012).

«Kulturytringer som duodji, joik og samiske fortellinger skal tilpasses barnas alder og utviklingsnivå som en del av barnehagens innhold» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

3.3. Samisk i barnehagen

3.3.1. Barnehagen som kulturarena

For å vite hvilke verdier man ønsker å gi barna i barnehagen innebærer det at personalet tenker gjennom og vet hva man vil med innholdet under samlingsstunder og temaarbeid. For å tenke langsiktig og for å skape en kulturell plattform kan det for personalet i barnehagen være til god hjelp å stille seg spørsmål som «hvilke sider av kulturarven bør

barna kjenne? Hvilke fortellinger, eventyr og personligheter vil vi de skal møte?» (Brendeland, 2009, s. 56).

For barnehager som anser seg som kulturbarnehager, trengs det personale som fyller den kulturelle plattformen med gjennomtenkt innhold (Brendeland, 2009).

For å knytte barn til et fellesskap, som gir dem identitet og følelse for tilhørighet skal barn få kjennskap til sin kultur, sanger, språk og fortellinger. Ved at barn skal bli kjent med hvordan de kan leve i kulturen sin og skape den må de få kjenne på gleden over å uttrykke seg i den (Brendeland, 2009).

Hvor barnehagepersonalet henter inspirasjonen om innholdet som skal være med i samlingsstundene har en stor betydning. Personale som lar barn få dele og delta aktivt under samlingsstunder gir gode muligheter for barn til å lære å bruke fantasien sin. For å hjelpe barn i barnehagen til å utvikle respekt og toleranse for andres uttrykk, kan menneskelige uttrykk som estetikk, kunst og fantasi være en del av det personalet tilbyr barna. Barn kan lære å ta kultur i bruk for å uttrykke seg (Brendeland, 2009).

3.3.2. Barns medvirkning.

Barnehageloven og rammeplanen påpeker at barns mening skal ivaretas i barnehagens virksomhet. Barnehagepersonalet må diskutere, planlegge og gi rom for barns medvirkning. Ved å la barna få sette sitt preg på samlingsstunder og temaarbeid, åpner voksne opp for at barn kan bli motiverte, og dermed få viktige erfaringer og læring (Brendeland, 2009).

3.3.3. Samisk kulturkunnskap i norske barnehager

I likhet med andre kulturer er også samisk kultur i utvikling. Det særegne med samisk kultur for mange er samer i kofte, joik, vidda og rein. I dag handler kulturell identitet om å ta egne individuelle valg. Det finnes mange ulike måter å være same på, og det er mange samiske kulturer, både sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk (Jæger & Torgersen, 2016).

I barnehagen vil barnehagelæreren møte norske barn som ikke har noe kjennskap til det samiske. Barnehagelæreren må være åpen for å reflektere over egne holdninger og etiske

tilnærminger for å kunne skape gode rammer for at barna skal kunne utvikle forståelse og respekt for andre kulturer. Sammen handler det om å bli kjent med en annen kulturs tradisjoner, levesett og verdier. For at barnehagelæreren skal ufarliggjøre det ukjente i en annen kultur trengs det at barnehagelæreren skaffer seg kunnskap om flere sider av den samiske kulturen (Jæger & Torgersen, 2016).

Flere norske barnehager markerer samenes nasjonaldag, 6 februar, som en start i kulturformidlingen av samisk kultur. Temaet kan utvides ved å ta i bruk elementer som det samiske flagget, samiske eventyr, samisk mat, samisk musikk og joik, og samenes klesdrakter. Å gå til innkjøp av «konkrete gjenstander» vil styrke forståelsen for kulturen (Jæger & Torgersen, 2016, s. 103).

Fortelling er viktig i de samiske dannelsesprosessene, ved at barnehagepersonalet i norske barnehager tar i bruk samiske sanger, rim og regler vil barna få kjennskap til det samiske språket. Sammen kan barnehagepersonalet og barna høre samiske fortellinger hvor elementer fra samisk kultur blir presentert. Barn i norske barnehager kan da skape seg et bilde av hvordan landskapet ser ut og hvilke verdier som er viktige (Jæger & Torgersen, 2016).

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at «barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s 32).

3.3.4. Rammeplanen

Samisk kultur og språk er nevnt flere ganger i Rammeplanen. Dette forteller hvor viktig det er at barnehagelærere har kunnskap om den samiske kulturen og dermed kan ivareta de samiske barnene sine rettigheter. «Samiske barn i barnehage skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20).

I Rammeplanen er det to egne delkapitler for samiske barn. Det ene er for samiske barnehager som gjelder spesielt for barnehager i samiske distrikt, og det andre omhandler andre barnehager med samiske barn. Her blir det påpekt at barnehager utenfor de samiske distriktene har plikt til å tilrettelegge spesielt for samiske barn. For at alle barn i Norge

skal få kjennskap til at samene er Norges urfolk og deres kultur, er det viktig at barnehage personalet forstår kjennetegnene til den samiske kulturen. «Barnehagen skal legge vekt på at den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20).

Fagområdet nærmiljø og samfunn sier at barnehagen må bidra til «at barna blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37). Rammeplanen sier videre at personalet skal «gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37).

3.4. Estetiske prosesser

Materialer og verktøy kan for barn som ikke er kommet så langt i språkutviklingen, gi gode muligheter for å kunne uttrykke det de er opptatt av. Ved at barnehagen gjennom felles aktiviteter oppmuntrer til godt samspill, vil dette bidra til å kunne utvikle barnehagen som en inkluderende arena. Gjennom felles utforskning av ulike materialer og verktøy i barnehagen, kan personalet og barna oppleve gode muligheter til forhandlinger og bli kjent på nye måter. Gjennom skapende aktiviteter kan det gis barn et frirom, hvor man ikke blir vurdert etter språkkunnskaper. Ved å gi barn muligheter for kreative prosesser bidrar dette til et allsidig læringsmiljø hvor barna selv får mulighet til å velge uttrykksformer (Gjæver, 2015).

Materialer som papir, tekstiler og maling bør være lett tilgjengelig i barnehagens fysiske miljø, da dette kan oppmuntre barns kreative prosesser (Gjæver, 2015, s. 35). Ofte kan formingsaktiviteter bære preg av at voksne har hatt en plan for hvordan materialet skal brukes, og hvordan materialet skal anvendes på den «rette» måten. Ved for mange restriksjoner fra de voksne kan dette sette en begrensning for barnas kreativitet. Dersom personalet tåler kaos som kreativ kraft, kan dette vitne til at prosessene til barn styres innenfra. Barns tilhørighet til hverandre kan styrkes gjennom kreative aktiviteter og oppleves som lystbetont og glededyt. For å skape et likeverdige utgangspunkt for alle, kan nye ukjente materialer som ikke har et klart budskap være gode å ta i bruk (Gjæver, 2015).

3.5. Temaarbeid

Barn skal gjennom temaarbeid selv få skape, og ikke bare reprodusere og motta. Gjennom drama, lek, bevegelse og musikk kan barna få mulighet til å bruke sin kreativitet som et innslag i en aktivitet eller i en samling. For at man skal kunne si at man har gitt sjansen for barna å erverve seg kunnskap om verden, hverandre og seg selv trenger barna å oppleve «mening i hvorfor de skal skape noe». Motivasjonen for arbeidet kommer deretter (Brendeland, 2009, s. 62).

Ved temaarbeid trenger voksne å stoppe opp for å tenke etter om alle barn får slippe til med sine tanker, ideer, reaksjoner og interesser. Først på den måten kan temaarbeid bli interessant for hele barnegruppen. Barn kan indirekte påvirke planene for tema til temaarbeid. Voksne må være observante og merke seg opplevelser barn finner interessante i en lek, på tur eller i hverdagen. På den måten kan voksne finne temaer til samlinger og temaarbeid, og vil på den måten gjøre temaet aktuelt for barna og barnegruppen (Brendeland, 2009).

3.6. Foreldresamarbeid

Rammeplanen skriver at «samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Historisk sett har det vært innholdsmessige endringer i barnehagen. Glaser (2018) skriver at tidligere representerte barnehagene noen få barn og en «homogen gruppe foreldre», i dag favner barnehagen bredt hvor foreldrene representerer mangfold og ulikhet. Et godt samarbeid med foreldrene er viktig. Hjem og barnehage utgjør helheten av små barns liv hvor barnets utvikling er i stor grad knyttet til foreldrenes trivsel og tillitt til barnehagen (Glaser, 2018, s 18).

3.7. Forming

Forming representerer en integrasjon av pedagogiske, estetiske og kreative prosesser som resulterer i materialisering av tanker og følelser. «Med verdifilosofiske, estetiske og materielle komponenter vevd inn i hverandre» (Waterhouse, 2016, s. 30). Formingsfaget

kan sees på som et uttrykksfag hvor man gjennom eksperimenteringer kan få nye oppdagelser og ny innsikt (Waterhouse, 2016).

3.7.1. Matrielbruk

Rammeplanen spesifiserer ikke noen typer materiell barn skal få erfaring med. Men derimot at barn skal møte varierte materialer for skapende virksomhet (Kunnskapsdepartementet, 2017). Personalets syn på materialer i skapende prosesser har stor betydning for hvilke materialer barn får skape med, og hva som betraktes som rette formingsmaterialer. Materialer som oftest går igjen i barnehagen er trematerialer, metall, papp, papir og tegnematerialer, men også leire, tekstiler, garn og tråd (Waterhouse, 2016, s. 29).

Materialer erfares i stor grad gjennom artefakter til daglig. Gjennom skapende virksomhet erfares materialer som formbar masse, som gir ulike muligheter og egenskaper. Gibson er opptatt av hvordan menneskene har endret sine omgivelser og hvordan menneskene har tilpasset seg dette. Hva tingene kan tilby kaller Gibson «afford to us», de ulike kombinasjonene av mulige handlinger og de ulike egenskapene omgivelsene og tingene kan gi kaller han «affordance» (Waterhouse, 2016).

3.7.2 Bærekraftig utvikling

Skapende arbeid med gjenbruk og bærekraftig utvikling som perspektiv vil gi barn gode erfaringer og utvidet forståelse av viktige mekanismer i samfunn, natur og kunst.

Materialet må læres å behandles med omsorg og la tanker om bærekraftig utvikling og omsorg for miljøet også innbefatte formingsmaterialet. Gjennom arbeid med naturmaterialer forholder man seg til perspektivet om bærekraftig utvikling.

Naturmaterialer som tre, sand, snø, leire, stein, vann og så videre er materialer som har naturlig tilgang. De krever ikke ressurser verken i fremstillingsprosesser eller til transport. Å arbeide ute med de ulike materialene kan gi mestringsopplevelser og ny utfordring for hele kroppen (Waterhouse, 2016).

Muligheten er nesten uendelige når det kommer til gjenbruk. Det handler om å se mulighetene og være i dialog for å arbeide mot et felles mål og verdier (Waterhouse, 2016).

Kapittel 4: Metode

I dette kapitlet legger jeg frem mine metodiske valg under arbeidet med denne oppgaven. Her viser jeg valg av metode, intervjuformen og observasjonsmetoden jeg brukte og valg av informant. Videre skriver jeg om etiske hensyn rundt metoden jeg brukte og kort om utfordringer som oppsto under oppgaveskrivingen.

4.1. Kvalitativ og kvantitativ metode

Det finnes to ulike tilnæringer innenfor forskningsmetode som er avgjørende i måten mennesker skiller og forholder seg til forskning på. Begge formene er med på å søke i bredden og gå i dybden for å få en bedre forståelse av samfunnet (Løkken & Søbstad, 2013, Bergland & Jæger, 2014). Den første er kvantitativ metode, her tar forskeren og samler inn opplysninger som er sammenliknbare om flere undersøkelsesobjekter. Opplysningene som kommer fra undersøkelsesobjektene blir uttrykt i form av tall før en analyse av materialet av tallene blir tatt. Den andre er kvalitativ metode, som er en strategi som understreker ord når man samler inn og analyserer data. Gjennom kvalitativ analyse tas det hensyn til egenskaper ved det som studeres. Forskningsdataen som blir hentet inn kommer ofte fra ulike kilder, og noe av dataen eksiterer fordi forskeren henter dem inn gjennom en spesifikk undersøkelse. Disse dataene kan være forskerens notater fra observasjoner og intervjuer, en del av intervjuer eller lyd og video opptak, bøker, dagbøker, dokumenter eller bilder. Det finnes to måter å samle inn data på. Den første er observasjon, her blir dataen hentet inn gjennom observasjon og bygger på forskerens følelser av handlinger og interaksjoner i konkrete situasjoner. Den andre er intervjuer, her bygger dataen på hva informantene forteller under en samtale med forskeren (Hellevik, 2016 & Hauge, 2018).

I denne studien har jeg valgt å bruke kvalitativ metode fordi jeg mener at det er den beste veien å få informanten min til å uttrykke sine tanker og erfaringer omkring å lære barn om samisk kultur, og hvordan forming kan brukes for å gjøre dette. Å bruke en spørreundersøkelse som man bruker i kvantitativ metode får ikke informanten uttrykke seg på samme måte som man gjør under ett intervju. Å intervju informanten min vil gjøre det enklere for meg å komme med oppfølging spørsmål hvis det er noe jeg vil at informanten skal utdype.

4.2 Datainnsamling

Jeg valgte intervju og observasjon som datainnsamling for å skape en bedre forståelse av hvilke kunnskaper, meninger og erfaringer barnehagepersonalet har for å lære om samisk kultur gjennom forming.

4.2.1. Semistrukturert intervju

Et intervju kjennetegnes ved at forskeren eller en annen person (intervjueren) stiller spørsmål til en informant som svarer på disse (Løkken & Søbstad, 2016). Intervju blir brukt for å skape en ganske så fri samtale rundt noen spesifikke emner som forskeren har bestemt på forhånd. Ved å lage en avslappet atmosfære og ha god tid er viktig så informanten kan reflektere over sine erfaringer og meninger som er relatert til forsknings-emnet. Åpne spørsmål gir informanten mulighet til å fordype seg mer om han/hun har mye å fortelle (Hauge, 2018).

Semistrukturert intervju refererer til en serie med spørsmål som forskeren har i en intervjuguide. Spørsmålene kan bli spurt i en annen rekkefølge enn den rekkefølgen de er i intervjuguiden. Forskeren kan også komme med oppfølging spørsmål hvis han/hun vil ha mer informasjon fra informanten (Hauge, 2018).

I denne studien vil jeg bruke ett semistrukturert intervju. Jeg vil lage en intervjuguide med en liste av spørsmål som jeg vil skal bli dekket. Jeg tok utgangspunkt i problemstillingen og forskningsspørsmålene når jeg lagde spørsmålene, og delte de opp i temaer slik at det ble oversiktlig for både informanten min og meg.

4.2.2. Observasjon

Observasjon er når forskeren iakttar et fenomen og registrer dette. Dette kan skje gjennom sosiale sammenhenger som er naturlige eller arrangerte omgivelser. Når forskeren observerer må han/hun være våken og registrere hva som skjer (Hellevik, 2016, Løkken & Søbstad, 2013).

Forskeren kan ha ulike roller når han/hun observerer i sosiale sammenhenger som er naturlig. Den første er ikke-deltakende observasjon, her følger forskeren med på hva deltakerne gjør. Den siste er deltakende observasjon, her deltar forskeren i de sosiale sammenhengene sammen med deltakerne (Hellevik, 2016).

Jeg avtalte tidlig med informanten datoer og klokkeslett jeg kunne komme i barnehagen for å observere. Gjennom deltakende observasjoner deltok jeg i samlinger, turer og formingsaktiviteter med informanten. Hammersley og Atkinson bruker begrepet feltundersøkelse ved denne type observasjoner. «En går inn i en situasjon som aktiv deltager og samspiller med andre, samtidig som en bruker seg selv til å analyse og forstå feltet» (Løkken & Søbstad, 2013, s. 55). Jeg skrev notater under mine observasjoner som jeg deretter skrev om som praksisfortellinger om kulturen og hvilke materiell som ble presentert i barnehagen.

Gjennom praksisfortellingene får jeg «berettet om avgrensede situasjoner på en detaljert og personlig måte» (Løkken & Søbstad, 2013, s. 54). Etter samlinger, turer og formingsaktiviteter spurte jeg informanten min spørsmål om hvorfor informanten valgte å gjøre som han/hun gjorde. Dette ledet til mye refleksjon og engasjement hos informanten.

4.3. Utvelgelse av informanter

Videre som en empirisk forskning åpner det kvalitative intervjuet seg for mange muligheter. Valg av informanter er avhengig av hva vi ønsker å vite. En måte å finne egnede informanter er å se etter personer som har tilstrekkelig bidratt til problemstillingen (Dalland, 2010).

Strategisk utvalg er når forskeren velger ut informanter som er relevant for forskningsspørsmålene, og som kan reflektere over de aktuelle temaene så forskeren får innhente nok data (Hauge, 2018).

Jeg brukte strategisk utvelgelse der jeg valgte en informant som hadde bred og lang erfaring fra å jobbe direkte med samisk kultur. Informanten har erfaring som barnehagelærer og pedagogisk leder, og er svært faglig dyktig i sitt felt.

4.4. Data analyse

Når forskeren skal analysere datamaterialet som er samlet inn må han/hun tekke ut den informasjonen som er viktigst for å kunne svare på problemstillingen. Denne informasjonen forenkles for å finne det viktigste innholdet (Hellevik, 2016).

4.4.1 Koding, kategorier og begreper

Koding av materialet er viktig for å lage en oversikt over tekst innholdet som er samlet inn. Forskeren finner en eller flere nøkkelord som kan beskrive eller karakterisere en større seksjon av teksten. Det er disse nøkkelordene som kalles koder. Meningen med koder er forkortelser eller symboler som kan brukes deler av ord, for eksempel avsnitt eller setninger, for å klassifisere de. En kode for ett spesifikk avsnitt eller setning kan for eksempel være ett spesifikk tema som avsnittet eller setningen er om (Hauge, 2018).

For å analysere dataen min fra intervjuet som jeg transkriberte brukte jeg koding. Etter at jeg hadde kodet intervjuet, kategoriserte jeg dem etter forskningsspørsmålene og gav dem navn så det ble enklere å koble de opp mot det teoretiske rammeverket.

4.5. Forskningsetikk

Forskningsetikk handler om ett sett av normer som skal sikre at den vitenskapelige aktiviteten er forsvarlig. En av disse normene er informasjon om eller fra personer. Forskere som skal bruker personer i sin forskning må sende en søknad til Norsk senter for forskningsdata (NSD). NSD vil da vurdere om personvernet er blitt tatt hånd om på en tilfredsstillende måte (Hauge, 2018).

Informantene som blir spurt om å være med på å bli intervjuet må først godkjenne at de vil være med. Det er viktig at informantene blir godt informert om intervju prosessen og er klar over at deltakelsen er frivillig. Informantene kan trekke seg når de vil under prosessen og det er viktig at informantene bestemmer selv hva de vil dele av informasjon. Dette er fordi deler av informasjonen kan være sensitiv og det er derfor viktig at informantene blir anonymisert så de ikke blir gjenkjent (Hauge, 2018).

To dager før intervjuet ble informanten sendt informasjon angående intervjuet som at det var frivillig, kunne trekke seg når som helst og at informanten blir anonymisert. Jeg informerte videre at jeg ville bruke lydopptaker og notere underveis. Jeg informerte også at lydopptak, notater og transkribering ville bli slettet etter jeg var ferdig med denne oppgaven.

4.6. utfordring i feltet

Når jeg begynte med denne oppgaven så jeg ikke for meg at hele Norge skulle gå i «lock down» på grunn av Covid-19 (corona viruset) som herjet hele verden. Heldigvis hadde jeg gjort mine observasjoner i barnehagen før dette skjedde, men hadde ikke fått intervjuet informantene min. Planen var å møte informantene min og intervju han/henne, men dette måtte jeg endre. Jeg endte med å intervju informantene over telefon, noe som kan være utfordrende. Dagen før telefonintervjuet ringte jeg informantene min og ga han/henne noen nøkkelbegrep, slik at han/hun hadde en oversikt over hva vi skulle snakke om. Mens jeg intervjuet informantene måtte jeg be informantene gjenta seg flere ganger fordi jeg ikke oppfattet hva han/hun sa. Begge to satt underveis og noterte slik at vi kunne hente oss inn igjen underveis i intervjuet.

Siden jeg har en informant i min undersøkelse blir det vanskelig å komme fram til entydige svar på hvordan barnehagelærere arbeider med samisk kultur gjennom forming i barnehagen.

En annen utfordring jeg hadde under «lock down'en» var at jeg hadde to barn i barnehage- og skolealder som var hjemme, en samboer som var lite hjemme på grunn av jobb og som også studerte på siden av jobben. Dette har vært litt av en kabal til å få ting

til å gå opp. Så jeg har gjort mitt aller beste med å skrive denne oppgaven, hjelpe barna med sine lekser og sysselsette de.

Kapittel 5: Empiriske funn

I dette kapitlet vil jeg presentere de empiriske dataene som jeg har samlet inn. Jeg har samlet inn dataen gjennom observasjon på en avdeling i en barnehage, og gjennom intervju med en informant. Siden jeg har en informant i denne oppgaven gjør det vanskelig å komme frem til ett entydig svar på hvordan barnehagelærere arbeider med samisk kultur gjennom forming i barnehagen. Dersom jeg hadde gjennomført flere intervju, med ulike informanter, ville datagrunnlaget i oppgaven bestått av flere svar som kunne blitt drøftet ytterligere.

5.1. Hvordan barnehagen formidler samisk kultur

Barnehagen som jeg gjorde mine observasjoner bruker rammeplanen som verktøy når de skal introdusere den samiske kulturen for barna. Før den samiske kulturen blir introdusert snakker de med barna om individualitet og kulturelt mangfold i samfunnet. Gjennom observasjonene mine så jeg at informanten min var godt forberedt til samlingsstundene med barna. Han/hun noterte ned spørsmål og forslag til aktiviteter som barna kom med.

5.1.1. Markering av samenes dag

Informanten fortalte at det har blitt en tradisjon at hele barnehagen kommer på besøk til avdelingen som har hatt fokus på samene frem mot samenes dag. Videre forteller han/hun at de lærer om kultur og språk, og går dypere inn på det de voksne ser barna er ekstra opptatt av. Informanten sier: «I år ble dette det samiske språket og etter ønske av barna lærte de en samisk sang som de fremførte for resten av barnehagen».

Under observasjonene mine la jeg merke til at informanten la vekt på å skape et fellesskap for hele barnehagen på samenes dag. Han/hun lagde sammen med barnegruppen invitasjoner til markering av samenes dag som de gav til de andre avdelingene og styret i barnehagen. Informanten forberedte seg godt sammen med barna til forestillingen som de skulle ha for hele barnehagen.

5.1.2. Temaarbeid om samisk kultur

Informanten fortalte at de for hvert år øker tidsbruken av å lære om samisk kultur. Før hadde de fokus på den samiske kulturen i en uke, men har økt dette gradvis til to måneder. Dette er fordi barnehagepersonalet har erfart at temaarbeidet blir mer vellykket dersom det går over en lengre sammenhengende periode.

Gjennom observasjonene mine merket jeg at informanten lot retningen av temaarbeidet gå på barnas premisser. Informanten sier: «I år ønsket barnegruppen å lære mer om det samiske språket, vi hadde derfor et stort fokus på samiske eventyr, fortellinger, sanger og barna lærte å telle på samisk».

5.1.3. Samarbeid med foreldre

Informanten fortalte at de samarbeider mye med foreldrene under temaarbeidet. De spør om noen av foreldrene kjenner noen med samisk bakgrunn. Dette tror informanten hadde vært til stor interesse for barna i barnehagen å møte en person med samisk bakgrunn.

Informanten fortalte at de får gode tilbakemeldinger fra foreldre med minoritetsbakgrunn. De synes det er positivt at de setter fokus på mangfold og ulike kulturer. Informanten sier: «Foreldrene er veldig positive og engasjerte når vi arbeider med den samiske kulturen. Vi får masse gode tilbakemeldinger, og det er en del foreldre som forteller oss at de har snakker og diskuterer med besteforeldrene til barna om temaarbeidet».

5.2. Hvordan forming kan tas i bruk for å lære om samisk språk og kultur

5.2.1. Bruk av teknologi

Gjennom observasjonene mine la jeg merke til hvordan informanten tok i bruk Smart Board og data for å finne informasjon om samisk kultur. Informanten fortalte at lett tilgjengelighet til teknologi som data og TV gjorde det lettere å sette seg ned med barna å se på bilder og filmer. Dette førte til at barna viste mer nysgjerrighet og interesse om den samiske kulturen. De viste flittig episoder som NRK Super hadde laget om samiske barns hverdag. Informanten sier: «Vi gjør dette for at barna skal få se andre barn på sin egen alder og det blir da lettere for dem å sette seg inn i hverdagen til samene».

5.2.2. Inkludering av barna i temaarbeidet

Informanten fortalte at de hver mandag har barnemøter der de tar imot forslag til formingsaktiviteter og temaarbeid. Barna kan også komme med ønsker som de kan legge i en postkasse som de har på avdelingen. Noen av disse ønskene er ulike matretter, hva de kan lage med for eksempel trolleig, pinner og steiner. Personalgruppen tar disse ønskene og forslagene med seg når de skal planlegge de ulike aktivitetene.

5.2.3. Ulike formingsaktiviteter

«Det er viktig vi legger til rette for at barna skal bruke sin egen kreativitet og fantasi for å gi uttrykk på aktiviteten. Dette er noe som er viktig å jobbe med fordi vi opplever ofte at barn etterligner hverandre eller at de blir påvirket av den voksne».

Informanten fortalte at barna får fargelegge det samiske flagget i ulike størrelser som de henger opp både inne og ute. Reinsdyrgevir, bilder, tegninger og sangtekster blir hengt opp som barna kan se på. Videre fortalte informanten at barna fikk lage egne samekroner av farget papir i fargene som finnes i det samiske flagget, og de pyntet disse med paljetter, glitter og silkebånd. De lagde også armbånd av perler, samebelter av filt og garn, og egne søljer av papp som de malte i sølv og gull.

Informanten fortalte at mange av barna tar uoppfordret frem permene sine for å jobbe med temaarbeidet.

5.2.4. Bruk av ulike materialer

Informanten fortalte at de bruker ulike materialer når de skal presentere den samiske kulturen for barna. Lasso er blitt brukt under lek og samlinger, barna har fått kjenne på og prøvd på tradisjonelle samiske vintersko (skaller) og lue som er laget av reinsdyr skinn.

Informanten fortalte videre at de har brukt skogen mye der de har vært på reinsdyrjakt. Her fikk barna kaste lasso på paller som de hadde kledd opp med reinsdyrgevir og greiner. De hadde også satt opp en lavvo inne som barna kunne bruke under lek, men også når de spiser frokost og lunsj.

På samenes dag var barna med på å lage samisk festmat, bidos, som hele barnehagen kunne få smake på.

5.2.5. Når temaarbeidet er ferdig

Informanten fortalte at mange av de eldste barna husker en del om den samiske kulturen fra året før. Dette tar han/hun som ett positivt signal på at temaarbeidet har gitt inntrykk og hatt et inspirerende innhold. Informanten sier også: «Vi får mange tilbake meldinger av skoler som er overrasket over at barna kan så mye om den samiske kulturen». Dette viser at barnehagen gjør noe riktig når de lærer barna om samiske kulturen.

5.3. Hvordan personalet blir trygg på å presentere samisk kultur

5.3.1. Inkludere personalgruppen i temaarbeidet

Informanten fortalte at personalgruppen får kontortid for å lese seg opp på samisk kultur. De får ett tema som de skal fordype seg i og som skal presenteres for barna under samlinger. På avdelingsmøtene har de fokus på samisk kultur og formingsaktiviteter, og personalet får mulighet til å medvirke innen temaet. Informanten fortalte at ved å arbeide på denne måten føler han/hun at hele personalgruppen får et eierforhold til temaarbeidet.

Gjennom observasjonene jeg gjorde la jeg merke til at informanten var flink til å lage planer for personalgruppen. Her kunne personalgruppen fylle inn ønsker om hva de ville gjøre. Under de fleste samlingene med barna var det informanten som ledet samlingene, men han/hun gav også rom for at andre kunne lede disse hvis det var noe de ville lære eller undersøke sammen med barna. Når det var ledige stunder var informanten flink til å gi rom og tid for at de ansatte kunne planlegge og gjennomføre aktiviteter med barnegruppen.

Kapittel 6: Analyse/drøfting

I denne delen skal jeg drøfte de empiriske funnene i lys av teorien som er presentert tidligere i kapittel 3. Med utgangspunkt i hvordan barnehagelærere kan formidle samisk kultur gjennom forming i barnehagen vil drøftingsdelen bli delt opp i tre deler.

6.1. Presentasjon av temaarbeid (samisk kultur)

Gjennom intervju og observasjoner tyder det på at informanten er opptatt av at barna skal få møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn. Dette er også i tråd med den teoretisk materiale som sier at barnehagelærere skal skape gode rammer for at barna skal utvikle respekt og forståelse for andre kulturer (Jæger & Torgersen, 2016, s. 103). I forbindelse med samisk kultur og informantens utsagn blir rammeplanen, temaarbeid og mangfold nøkkelord.

Det teoretiske materialet viser at norske barnehager markerer samenes dag. Dette betyr ikke at alle barnehager velger å markere det likt, men at alle barn i norske barnehager får et møte med samisk kultur. Norske barnehager som klarer å skape gode rammer for at barn skal utvikle forståelse og være nysgjerrige for samisk kultur bidrar til at barna får respekt for kulturen. I tillegg er det også sentralt at alle barnehagelærere skaffer seg kunnskap om og har en respektfull holdning til samisk kultur. Dette ved både tilrettelegging og i formidlingssituasjoner. Hvordan man velger å utvikle et fellesskap hvor det ukjente ufarliggjøres spiller derfor en avgjørende rolle for barna når de skal lære om kultur i barnehagen (Jæger & Torgersen, 2016). Dette kan forklare hvorfor informanten velger å sette av god tid til temaarbeid om samisk kultur.

6.2. Rammeplanen og kultur

Rammeplanen forplikter norske barnehager til å tematisere samisk kultur (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det står ingen krav om hvordan man skal gjøre dette, annet enn at barn i norske barnehager skal få kjennskap til kulturen og at samene er Norges urfolkbefolkning. I tråd med dette kommer Eriksen sin forståelse av at kultur kommer fra tankemønstre eller væremåte og gjør det mulig for mennesker å

kommunisere. «For å kunne kommunisere med hverandre må man forstå hverandres levemåte» (Spernes & Hatlem, 2019, s. 105).

Informanten fortalte at de brukte rammeplanen som verktøy for at barna skal møte et mangfold av kulturelle uttrykksformer. I barnehagen har de snakket om ulike kulturer som er representert i barnehagen. Informanten mener det er viktig at alle barn blir kjent med mangfoldet av andre kulturer i samfunnet, både de som er representert og ikke i barnehagen. En kan ta dette i betraktning og undre seg i hvilken grad barnehagelærere bør arbeide med rammeplanen og kulturelle uttrykksformer i barnehagen.

En av flere interessante arbeidsmetoder i møte med samisk kultur som ble gjort under observasjoner og informanten fortalte om, er hvordan barnehagelærere kan bruke barnas innspill og tanker for videre fremgang innen temaet. Ved å sette av tid til barnemøter hvor personalet noterer ned barnas ønsker og tanker for videre arbeid vil barnas egne uttrykk komme gjennom. Dette er i tråd med Brendelands (2009) mening om at barns uttrykk skal være en vesentlig del av temaarbeidet. Barna selv skal få skape, de skal ikke bare motta og reprodusere. Barna skal få innflytelse på temaarbeidet av en slik art at de føler de blir tatt på alvor (se s.17). Likevel innebærer det risiko for at ikke alle barn blir hørt når hele barnegruppen blir samlet for ide myldring. I en stor gruppe med barn vil det alltid være noen som tør å rope høyere ut enn andre og som vet hvordan de skal ta ordet. Her er det da personalets rolle å lage klare mål for arbeidet som passer hele barnegruppen. Det er viktig at barna selv ser og opplever at de blir tatt på alvor i barnehagen. Med tanke på barns læring om samisk kultur gjennom temaarbeid trenger barna barnehagelærere som våger å stoppe opp for å kjenne og tenke etter om alle barna faktisk tar til seg og synes temaet er interessant gjennom en dag, uke eller måned. Barnehagepersonalet må se hvert enkelt barn og møte alle barn som subjekt, hvor en ser på barnet som den handlende (Tholin, 2015).

Gjennom intervju fortalte informanten at selv om personalet velger aktivitetene om samisk kultur, er det gjennom barna de finner inspirasjon til aktivitetene. Dette gjør de ved å se hvor engasjerte barna er. På den måten opplever informanten at god planlegging og involvering av barna i gjennomføringen av temaarbeid oppleves som vellykket.

Å synliggjøre mangfold gjennom planer og temaarbeid står i tråd med Spernes og Hatlems (2019) mening om at mangfoldet skal synliggjøres i barnehagens planer. Det skal

skapes bevissthet hos personalet, barna og foreldrene, slik at mangfoldet blir en naturlig del av barnehagens hverdag (se s. 13). Å henge opp kalender i barnehagen som viser ulike merkedager kan virke på den måten at personalet får tid til å forberede og planlegge seg, og kan inkludere foreldre som kan og ønsker å bidra. Hensikten med det kan være å synliggjøre og bevisstgjøre barnehagens læringsmiljø der ulikhet er det normale. Informanten fortalte at ved å ha temaarbeid om samisk kultur over lengre tidsperiode frem mot samenes dag gir en god ramme for å snakke om og synliggjøre mangfold for videre tema frem mot våren.

6.3. Formingsaktiviteter og materiell bruk

Informanten fortalte at de presenterer ulike materialer og materiell som for eksempel samelue, matposer, tradisjonelle sko, gevir, lasso, bøker og filmer fra samisk kultur. Materiellet står fremme slik at barna kan utforske og ta det i bruk gjennom lek. Dette står i tråd med Jæger og Torgersens (2016) mening ved at barnehagen går til innkjøp av konkrete gjenstander fra en kultur, vil dette kunne motivere og styrke forståelsen av kulturen. Med tanke på å styrke og bevare en minoritetskultur som er truet, trenger barna i norske barnehager personale som vektlegger formidlingen av samisk kultur på en respektfull måte. Det å bli kjent med samiske fortellinger og få innblikk i samisk kultur vil hjelpe barna i norske barnehager å se hvilke verdier som er viktige og utvikle respekt for kulturen (se s.14 og 15).

For å få erfaring med varierte materialer er det avgjørende for barna hvilke materialer personalet lar dem møte. I fagområdet kunst, kultur og kreativitet står det ikke spesifisert hvilke materialer barn skal få erfaring med. Det står at barn skal få «estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 32). For barna i barnehagen innebærer det en risiko på at barn kan møte ulike materialer og materiell i barnehagen, avhengig av hva personalet ser på som varierte materialer. Informanten fortalte at i formingsaktiviteter prøver personalgruppen å variere med ulikt materiell og vanskelighetsgrad for at barna skal få bruke egen kreativitet og fantasi. Waterhouse presenterer «trematerialer, metall, papp, papir og tegnematerialer, leire, tekstiler, garn og

tråd» som materialene barn oftest møter i formingssammenheng (Waterhouse, 2016, s.29).

6.4. Foreldresamarbeid.

Rammeplanen utpeker at «barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Videre presiserer rammeplanen at «barnehagen må sørge for at det er god forståelse mellom barnehagens ansatte og foreldrene» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). I følge Glaser (2018) vil samarbeid og forståelse ofte være enklere når en person skal samarbeide med noen som har samme erfaringer, kunnskaper og bakgrunn som en selv har. I følge informanten er god kommunikasjon og inkludering av foreldrene i temaarbeidet viktig for utfallet av arbeidet. Dette står i tråd med rammeplanen som understreker at barnehagen har ansvar for etablering av et godt samarbeid med foreldrene. I sammenheng med dette mener Glaser at det ved den grunn trenes barnehageansatte som reflekterer og diskuterer over egen praksis og rutiner for hvordan foreldresamarbeidet er i deres barnehage (Kunnskapsdepartementet, 2017, Glaser, 2018).

Gjennom observasjoner opplevde jeg informanten som en inkluderende barnehageansatt ovenfor foreldrene hvor det daglig ble dokumentert med bilder fra dagens samlinger og aktiviteter. Å møte mangfold som en ressurs fikk jeg inntrykk av at informanten var opptatt av gjennom mine observasjoner. Informanten kunne vise til bøker på ulike språk, tall, sanger, rekvisitter, mat og vegger fylt med ulike fakta plakater fra ulike kulturer laget av barna og foreldrene. Usikkerhet og misforståelser mellom foreldre og barnehageansatte oppstår i barnehagen skriver Glaser (2018, se s. 17). Foreldre kan være usikre på hva som forventes av dem som foreldre og hva barnehagen kan tilby. For barnehageansatte vil det å involvere alle foreldrene i en hektisk hverdag kreve tilrettelegging for ulike former for involvering. Barnehagens klima og personalets evne til å møte og involvere foreldrene avhenger av foreldrenes atferd. For noen foreldre faller det seg naturlig å gli lett inn i barnehagens mylder, mens andre trenger mer tid og hjelp for å finne sin plass (Glaser, 2018).

6.5. Bærekraftig utvikling

Informanten fortalte at de bruker skogen mye og materialer fra den samiske kulturen som for eksempel lasso, same luer, greiner og gevir når de holder på med temaarbeid om samisk kultur. Dette står i mål til et av rammeplanens verdimål hvor det inngår og bli kjent med naturens mangfold (Kunnskapsdepartementet, 2017). Waterhouse (2016) mener at ved å velge materialer av god kvalitet unngår en mye frustrasjon hvor materialet ikke blir tatt godt vare på og ender som søppel. Å bruke materialer fra naturen fikk jeg inntrykk av at informanten var opptatt av. Sko og luer laget av reinsdyrskinn ble presentert på en slik måte at barna fikk forståelse for at samene lever i samklang med naturen.

Kapittel 7. Konklusjon

I denne oppgaven forsøkte jeg å finne svar på hvordan barnehagelærere gjennom forming kan formidle samisk kultur. Jeg skal i denne delen legge frem funn som viser hvilke metoder barnehagelæreren bruker og hvilke materialer som velges.

Intervjuet og observasjonene viser at denne barnehagen er opptatt av mangfold og hvordan barn blir kjent med ulike kulturer. Hvis datagrunnlaget hadde bestått av flere intervjuer og observasjoner i ulike barnehager ville det kunne ha blitt drøftet ytterligere.

I denne oppgaven kommer det frem at barnehagen bruker rammeplanen som verktøy når de skal arbeide med samisk kultur og forming. Barn i norske barnehager skal få kjennskap til at «samene er Norges urfolk» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37). For at barnehagepersonalet skal kunne presentere en annen kultur enn sin egen er det viktig at personalet leser seg opp og presenterer kulturen på en respektfull måte. På den måten kan det skape nysgjerrighet og forståelse for mangfold.

Det er viktig at barnehagepersonalet inkluderer og ser hvert enkelt barn under temaarbeid. Ved at barnehagepersonalet lar barna indirekte påvirke planene er det større sjanse for å få et vellykket temaarbeid over tid. Det vil treffe interessen hos barnegruppen og de husker temaarbeidet fra året før.

Materiell og materialer bør være lett tilgjengelig i det fysiske miljøet for både ansatte og barna i barnehagen. De voksne bør bruke hverandre, da barnas møte med varierte materialer avhenger av hva de voksne ser på som utforskende materialer. Ved at barnehagen går til innkjøp av ulike materialer vil det motivere og styrke forståelsen av kulturen som blir presentert. Ved å bruke skogen og ta i bruk ulike naturmaterialer kan det gi barna mestringfølelse hvor kreativitet og fantasi settes i gang.

God kommunikasjon og inkludering av foreldre er viktig for et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldrene. Dette er viktig for å ikke skape usikkerhet og misforståelser. God kommunikasjon med foreldrene er viktig for de foreldrene som er usikre på hva barnehagen forventer av dem.

7.1. Avsluttende ord

Som barnehagelærerstudent har jeg undret meg over hvordan barnehagen kan være en møteplass for ulike kulturer, og hvordan man kan bruke forming for å formidle dette. Etter seks år som fagarbeider i barnehage og tre år som student, har jeg møtt stor variasjon i hvordan norske barnehager jobber med samisk kultur som temaarbeid. Selv har jeg svært lite kunnskap om den samiske kulturen, og har oppdaget gjennom mine år som fagarbeider og student hvor viktig det er med kunnskap om ulike kulturer. Det er derfor jeg valgte å skrive om hvordan formingsfaget kan være et samlingspunkt for både barn og voksne med spesielt den samiske kulturen som fokus.

Jeg synes det er viktig at de ansatte i barnehager har god kunnskap om den samiske kulturen og at det ikke kommer som et «kast» over dem hvert år. For min egenutvikling har jeg hatt en stor læringskurve under denne oppgaveskrivingen. Nå kan jeg stille meg godt forberedt til temaarbeidet om samisk kultur som er hvert år, og kan kanskje lærer mine fremtidige kollegaer om det jeg har lært.

Litteraturliste

- Aarre, T. & Blom, K. (2012). *Samfunnet i barnehagen og barnehagen i samfunnet*. Bergen: Fagbokforlaget
- Barnehageloven (2006). Lov om barnehager (LOV-1995-05-05-19). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehageloven>
- Berg-Nordlie, M & Gaski, H (2020). Samer. Hentet fra <https://snl.no/samer>
- Bergsland, M.D. & Jæger, H., (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Brendeland, T, A. (2009). *Magiske samlingsstunder*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Dalland, O. (2010). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- FN-sambandet (2017). *Barnekonvensjonen*. Hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonen>
- Furness, K. (2018). *Å skape gjennom forming. Tema- og prosjektarbeid i barnehagen*. Stockholm: Cappelen Damm Akademisk.
- Gjæver, K. (2015). *Inkluderende språkfelleskap i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid- Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hauge, G. (2018). *Social and economic consequences and natural hazards: The case of the Lapindo Mudflow in Indonesia* (Masteroppgave). Universitetet I Agder, Kristiansand.
- Hellevik, O (2016). *Forskningsmetode i Sosiologi og Statsvitenskap*. Universitetsforlaget.
- Juuso, R & Eira Bjørn, I.M (2006). *Temahefte om samisk kultur i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.
- Jæger, H. & Torgersen, J, K. (red). (2016). *Barnekultur*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex

Løkken, G. & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Postholm, M. & Jacobsen, D. (2011). *Læreren med forskerblick: innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlag.

Spernes, K. & Hatlem, M. (2019). *Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse, teoretiske og praktiske perspektiver*. Oslo: Gyldendal

Tholin, K, R. (2015). *Profesjonsetikk for barnehagelærere*. Bergen: Fagbokforlaget.

Visit Norway (2020). Opplev samisk kultur. Hentet fra <https://www.visitnorway.no/om-norge/opplev-samisk-kultur/>

Waterhouse, AH, L. (2016). *I materialenes verden- perspektiver og praksiser i barnehagens kunstneriske virksomhet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Zachrisen, B. (2015). *Like muligheter i lek? Interetniske møter i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg I

Intervjuguide av pedagogisk leder i barnehagen

1. Hvordan markerer dere samisk kultur i barnehagen?
2. Hvordan velger dere ta i bruk materiaer som er i barnehagen?
3. Har økonomi noe å si for valg mulighetene deres når det kommer til innkjøp av materialer?
4. Hvordan arbeider dere opp mot rammeplanen?
5. Rammeplanen vektlegger at personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom skapende virksomhet og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer. Hvordan arbeider dere rundt dette?
6. Hvordan bidrar dere til at et kulturelt mangfold er en berikelse for hele barnegruppen?
7. Hvordan lar dere barna bli kjent med ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi?
8. Hvordan kan dere ta kultur inn i forming?
9. På hvilken måte kan de ulike rommene i barnehagen tas i bruk?
10. Barns medvirkning er viktig, hvordan tar dere barnas innspill med i forming?
11. Hvordan lar dere barna bli kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer?
12. Hvordan lar dere barna bli kjent med samisk levesett og merkedager?
13. På hvilken måte samarbeider dere med foreldre?
14. Forming er det ditt ansvar som pedagogisk leder, eller deles det på alle ansatte. Hvordan fordeles dette?
15. Vanligste materialene i barnehagen er papir, leire, vann, maling, tegning og klipping. Arbeider dere med disse materialene, og hvordan tas de ulike i bruk?
16. Hvordan oppdaterer dere dere rundt kultur?
17. Gjennom deres arbeid med samisk kultur, er det et mål bak arbeidet? Kan du utdype?

Vedlegg II

Vil du delta på forskningsprosjektet

Vil du delta i forskningsprosjektet

Hvordan kan barnehagelærere formidle samisk kultur gjennom forming i barnehagen?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *finne ut hvordan man kan formidle samisk kultur gjennom forming i barnehagen*. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg er en 3. års student ved Høgskolen på Vestlandet og skal nå gå i gang med bachelor oppgave. Jeg er nysgjerrig på kultur og da lagt mer merke til samisk kultur de siste årene som er blitt mer synlig gjennom musikk og film. Jeg ønsker finne ut hvordan barnehagen kan bruke forming for å formidle en kultur. Jeg er nysgjerrig på hvilke materialer som tas i bruk og hvordan personalet arbeider for formidling av kultur.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Student og Eivind Rogne (veileder)
Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg velger å ta kontakt med dere grunnet jeg har vært så heldig å få arbeide tett sammen med dere før. Jeg har lagt merke til hvordan dere har klart å gjøre samisk kultur både spennende og lærerikt for barn.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at jeg kan komme inn og gjøre observasjoner og intervju. Intervjuet vil ha et omfang på ca 45 minutter. Jeg vil stille spørsmål ut i fra rammeplanen, og ut i fra hvordan jeg observerer hvordan dere tar i bruk ulike materialer. Det vil ikke bli stilt noen personlige spørsmål som omhandler personlige opplysninger eller noe om barnegruppen.

Jeg vil ta notater underveis, hvor barnehagens navn aldri vil bli nevnt. Hele oppgaven skal bli anonymisert hele veien.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil bare være veileder og jeg som har tilgang til materialet underveis. All data vil bli lagret på privat data. All informasjon vil bli anonymisert. Datamateriale vil lagres innelåst i egen mappe.

Det skal ikke være mulig på noe måte å kunne gjenkjenne barnehagen eller personer i opplysninger som vil publiseres.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 30.06.20. *all materiell vil bli slettet og makulert ved prosjektslutt.*

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer? all

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *Høgskulen på Vestlandet ved min veileder Eivind Rogne mail: Eivind.rogne@hvl.no.*
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen. Tlf: 55587682. mail: trine.anikken.larsen@hvl.no.

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen Student.

Prosjektansvarlig

(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet hvordan kan barnehagelærere formidle samisk kultur gjennom forming i barnehagen?, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjon
- å delta i intervju
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg ikke kan gjenkjennes

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 30.06.2020.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg IIISøknad om tillatelse til å oppbevare datamateriale på privat maskinvare.

Jeg ber om tillatelse til å oppbevare innsamlet datamateriale på egen privat maskin.

Jeg forsikrer om at anonymisering vil bli overholdt gjennom hele oppgaven og alt som blir skrevet inn på privat pc, er anonymisert.

Mvh,

STUDENT

Vedlegg IV

Samtykke skjema

Bachelor oppgave.

Hei, Jeg er 3. års student ved Høgskolen på Vestlandet og skal straks i gang med min bachelor oppgave.

Jeg har valgt meg ut følgende tema, samisk kultur og forming. Jeg er nysgjerrig på hvordan barnehager i dag velger å markere samisk kultur, og hvordan man kan ta samisk kultur inn i barnehagen for å skape gode øyeblikk for voksne og barn. Jeg er nysgjerrig på hvilke materialer barnehagene velger å ta i bruk og hvordan ulike materialer presenteres for barna.

Jeg tar kontakt med dere for å spørre om dere kunne tenke dere å hjelpe meg gjennom min bachelor oppgave. Jeg ønsker å få kunne observere hvordan personalet bruker materialer og intervju en pedagogisk leder om hvordan de markerer samisk kultur i barnehagen.

Jeg er ikke ute etter personopplysninger eller observasjoner av barn. jeg vil forholde meg mest til pedagogisk leder gjennom hele prosessen.

Opplysningene jeg får underveis skal brukes i bachelor oppgaven min hvor alt vil bli anonymisert.

Gjennom observasjon ønsker jeg være tilstede på avdelingen og se hvordan materialer tas i bruk og hvordan personalet introduserer ulike materialer.

Under intervju ønsker jeg intervju pedagogisk leder rundt valgene for hvordan samisk kultur blir presentert og hvorfor de har tatt i bruk de ulike materialene. Jeg ser for meg at til intervju vil det gå 45 minutter.

Underveis i oppgaven min vil jeg dele informasjon og tanker med min veileder. Jeg kommer her også til å ikke nevne navn på personer jeg har pratet med.

All informasjon jeg får tilgang til vil jeg oppbevare i egen mappe forbehold bare meg selv.

Dere som barnehage vil få gå gjennom alle notater, observasjoner og intervju før noe skrives inn i bachelor oppgaven.

Det er helt frivillig å delta og jeg vil gjerne informere om at dere kan trekke dere når som helst om det skulle være ønskelig uten at grunn må oppgis.

Når oppgaven er ferdig vil all innhentet data bli slettet og makulert.

Som nevnt tidligere skal jeg ikke innhente noen personopplysninger eller noe informasjon som kan spores tilbake til barnehagen.

Takk for deres oppmerksomhet, ser frem til å høre fra dere.

Mvh,

STUDENT

Vedlegg V

Samtykke skjema, NSD

NSD Personvern

21.02.2020 13:18

Det innsendte meldeskjemaet er nå vurdert av NSD. Følgende vurdering er gitt: Det er vår vurdering ved behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så det fremdeles er gjennomført i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg 21.02.2020. **Behandlingen kan starte.**

OBSERVASJON I BARNEHAGEN Vi forstår det slik at det skal gjennomføres observasjon i barnehagen. NSD legger til grunn når det ikke skal registreres identifiserende opplysninger om låven under observasjonen. Vi minner om det første er Gud forskningsetikk å informere barnas foreldre om observasjonen. MELD VESENTLIGE ENDRINGER Når det er oppdatert og viktig endringer i behandlingen av personopplysninger, **kan** det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomført. TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.06.2020. LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er på prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med krav i kunsten. 4 og 7, ved det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumentere, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil være den registrerte samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a. PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderinger på den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), NSD vurderer ved informasjon om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller elsker krav til form og innhold, jf. Kunst. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned. FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn ved behandlingen av oppfyller kravene i personvernforordningen om rettighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. F) og sikkerhet (art. 32). Når du benytter en databehandler i prosjektet må behandle opposisjonen krav til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. For å sikre deg på kravene, må du følge interne retningslinjer og / eller rådføre deg med behandlingsansvarlig institusjon. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet! Tlf. Personverntjenester: (smak 1)